

Motion till riksdagen 2020/21:3177

av Per Lodenius m.fl. (C)

Ett fritt och brett kulturliv i hela landet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att främja ett brett kulturliv där nya digitala kulturella uttryck och mångkultur verkar sida vid sida med traditionella kulturformer och där kulturella och kreativa näringar har goda förutsättningar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda effekterna av coronapandemin på kulturlivet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge fler tillgång till kulturlivet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla kultursamverkansmodellen och inrätta ett nationellt kulturhuvudstadsår och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka det kulturella utbytet med övriga världen och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om konstnärlig frihet och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Skapande skola och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stöd för ett bättre umgänges klimat för unga på internet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tryggare villkor för kulturarbetare och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa avdragsrätt för förstahandsinköp av konst för företag och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av reglerna kring sponsring med bl.a. syftet att göra det enklare för mindre kulturyrtingar och kulturföreningar och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna för de nationella kulturinstitutionerna att sprida sin verksamhet i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om filmpolitiken och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra tillgängligheten större till det kyrkliga kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

Ett brett kulturliv tillgängligt för alla

I kulturen och det fria samhällslivet får vi möjlighet att förstå oss själva och andra bättre. Vi kan också utvecklas genom möten med det oväntade och kan få andra perspektiv på vårt liv och vårt samhälle. Vikten av detta syns också tydligt nu under coronapandemin. Stort engagemang och väldig kreativitet har visats för att nå ut med kulturen trots de svåra förutsättningarna. Detta sker för att vi människor behöver kulturella upplevelser. Kulturen har sitt egenvärde men bidrar också till mycket mer som bland annat kreativitet. Ökat samspel i kulturfrågor mellan politik, näringsliv och engagerade eldsjälur kan skapa ökade förutsättningar för jobb liksom för lokal och regional utveckling, attraktivitet och turism, kunskapsutveckling och nya exportframgångar. Detta bör tas tillvara när samhället behöver komma tillbaka brett efter pandemin. Kultur med både spets och bredd är betydelsefull för attraktiva miljöer. Detta är gynnsamt för att attrahera företagsetableringar, rekrytering av arbetskraft liksom främjande av besöksnäringen. Besökare som kommer till en ort för att besöka ett kulturarrangemang vill ofta också berikas genom att ta del av exempelvis matkulturen och annat som orten har att erbjuda. Det är av stor betydelse att främja ett brett kulturliv där nya digitala kulturella uttryck och mångkultur verkar sida vid sida med traditionella kulturformer och där kulturella och kreativa näringar har goda förutsättningar.

Coronapandemin har fått stora effekter på kulturlivet, effekter som riskerar att få långvariga konsekvenser. Situationen har blivit väldigt svår för många av de som arbetar inom kultursektorn. Det påverkar också i högsta grad alla människor som under denna tid går miste om kulturupplevelser. Kulturen har fått ta del av olika stödpaket under vår och tidig sommar 2020 för att minska effekterna av coronapandemin. Ytterligare stöd har presenterats under hösten 2020 både för innevarande år och för 2021. Dessa stöd är nödvändiga för att ge bättre förutsättningar för ett brett och tillgängligt kulturliv i hela landet. Det behöver göras en bred översyn kring de effekter coronapandemin har fått och vilka ytterligare åtgärder som kan behövas för att säkra ett starkt kulturliv i hela landet även framöver.

Engagemang som frodas i kulturliv, civilsamhälle och debatt är kitt som fogar samman samhället. Alla, oavsett bostadsort, bakgrund, funktionsnedsättning eller livssituation, ska ha möjligheter att delta i kulturliv som rymmer både professionellt skapande och amatörers skapande. Kultur stärker självförtroende och gör att fler tar tillvara yttrandefriheten. Det i sin tur stärker delaktigheten och demokratin i vårt samhälle. När kulturlivet åter kommer att öppna i mer normala former efter denna pandemi bör tillgängligheten för alla vara i fokus. Det är den centrala uppgiften för kulturpolitiken. Fler vägar behöver öppnas för de som inte tidigare har haft möjligheten att ta del av olika former av kultur och fått chans att hitta något som kan berika dem. Ett

brett kulturliv i hela landet underlättar för alla att kunna ta del av det. Det finns dock hinder som politiken hittills haft extra svårt att avhjälpa. Det handlar om den ojämlika tillgången till kultur där det finns stora skillnader som inte är värdiga vårt land. Där behövs fler förslag för att komma tillrätta med det. Det gäller också i fråga om jämställdhet. Då handlar det inte bara om deltagande i kvantitet, som kan variera utifrån intresse, utan även om att ingen ska bli hindrad av förväntningar utifrån könsroller. Båda dessa områden behöver ges en genomlysning för att komma vidare. Ingen ska heller behöva hindras från att delta vid exempelvis festivaler för att de inte är trygga för bland annat tjejer och kvinnor.

För att lyfta kulturlivet i hela landet vill vi stärka och utveckla kultursamverkansmodellen. Vi vill också att regionerna i samverkan med den nationella nivån tar fram en nationell kulturplan. Ytterligare ett sätt att skapa såväl nationellt som internationellt intresse för vårt kulturliv är att inrätta ett system för ett nationellt kulturhuvudstadsår. Tanken är att en svensk stad vartannat år får statusen nationell kulturhuvudstad. Då kan också mindre städer få uppmärksamhet och en chans att visa upp och särskilt utveckla sitt kulturliv.

För att fler människor ska kunna få nya och vidgande kulturella intryck vill vi både sprida och utveckla vårt kulturliv genom internationella kontakter. Det kan exempelvis ske genom samarbete med vänorter, ökad aktivitet inom området via våra ambassader och konsulat och genom direkt utbyte mellan aktiva kulturutövare. Detta är en mycket värdefull verksamhet som behöver få en omstart när läget i coronapandemin tillåter. För ett vitalt kulturliv krävs även goda förutsättningar att sprida och ta del av kultur som skapats i andra länder. För att lyckas med detta och för att främja digitala företag är det viktigt att en gemensam digital marknad skapas i EU.

För att säkra den konstnärliga friheten behöver konsten skyddas från direkt påverkan när den betalas av det offentliga, det som brukar kallas principen om armlängds avstånd. Det behövs också modeller för offentlig och privat samverkan i dessa sammanhang så att armlängds avstånd gäller även där. Vi ser gärna sponsring där den konstnärliga friheten samtidigt värnas.

Det är viktigt att alla får tillgång till ett brett kulturutbud i hela landet. Inte minst är det centralt att alla barn får möta många olika kulturyttringar så att de kan finna sina egna uttryck. Det skapar också en grogrund för bildning att bära med sig genom livet. Kultur är också bra för hälsan, vilket kan vara extra viktigt att få ta del av i dessa tider när gymnasieskolan har bedrivit distansundervisning en del av våren och de nära framtidsutsikterna är mer osäkra än tidigare. Det finns alltså fler skäl för att satsningen på Skapande skola på sikt bör breddas till att gälla även gymnasieskolan. Dessutom ger det professionella kulturskapare arbetstillfällen på skolor när de arbetar med barn och kultur. Skapande skola stimulerar de ungas kreativitet och skapar möten med professionella kulturskapare.

Möjligheten att både ta del av kultur och själv skapa genom digital teknik måste tas tillvara. Vi har nu till exempel en framgångsrik svensk bransch för dataspel och app-utveckling, ett kreativt entreprenörskap som engagerar många. Vi vet inte i dag vilka nya kulturella yttringar som kommer att uppstå när tekniken utvecklas. Med detta krävs ett öppet förhållningssätt från offentligt håll så att även ungas aktiviteter på internet kan få stöd. Även inom traditionell kultur som opera har föreställningar utvecklats för att platsa i det nya digitala visningsfönstret. Med coronapandemin har fler blivit vana att delta digitalt vid olika typer av arrangemang och det kan också komma att gynna den kultur som man kan ta del av digitalt. Det finns många fördelar med den digitala

utvecklingen men också vissa negativa aspekter som när sociala medier eller gaming-miljöer för en del riskerar att vara en otrygg plats, inte minst för tjejer. Det finns regler kring hot och hat, men det finns också andra typer av kommentarer och ageranden som kan hindra ungas yttrandefrihet och göra stor skada för unga människor. Här bör staten, genom berörda myndigheter, bidra till att främja en bred dialog i samhället om hur ett bättre samtalsklimat kan åstadkommas på nätet.

Många kulturarbetare har drabbats kraftigt/hårt av coronapandemin. Det sätter ljuset på hur effekterna av de otrygga ekonomiska förhållanden som råder inom delar av kulturbranschen har blivit under denna pandemi. Det finns många olika sätt att förbättra villkoren för kulturarbetare. Tillgången på samlingslokaler i hela landet ger möjlighet för kulturskapare inom bland annat teater, musik och litteratur att få uppdrag och nå nya grupper. Skapande skola ger också uppdrag till kulturarbetare över hela landet. Många kulturarbetare är företagare och frilansare och vi vill förbättra möjligheterna för dessa att kunna ta del av socialförsäkringarna. Det kan också finnas behov av särskilda informationsinsatser till företagare eftersom det är en grupp som ofta kan vara utan detta skydd. Vi anser också att allianserna är en form som bör utvecklas. Alla dessa delar är viktiga att arbeta vidare med för att skapa en större trygghet för kulturarbetare vid kriser, vilket blivit väldigt tydligt under coronapandemin.

Vi vill utreda också möjligheten att införa avdragsrätt för förstahandsinköp av konst för företag. Det kan vara ett sätt att skapa en större marknad för ny konst utan statlig styrning.

En bredare finansiering av kulturen gör den friare. Sponsring av kultur kan vara svårare att få godkänd av Skatteverket än sponsring av idrott eftersom det exempelvis kan vara enklare att se vad en reklamskylt ger i marknadsföring än exempelvis sponsring av en mindre teateruppsättning. Därför bör en översyn av reglerna kring sponsring göras med bland annat syftet att göra det enklare med sponsring för mindre kulturyttringar och föreningar.

De nationella kulturinstitutionerna måste sprida sin verksamhet och göra den mer tillgänglig i hela landet. Detta kan göras på många sätt. Ett sätt är genom att låta ett antal framträdande regionala scener, som exempelvis Dalhalla, även få status som nationella scener. Då kan till exempel Kungliga Operan ha Dalhalla som sin scen under en tid varje år. Det skulle både kunna lyfta den speciella scenen och bidra till att locka nya besökare både inom landet och internationellt.

Film tillhör de mest tillgängliga kulturformerna i Sverige. Så vill vi att det ska förbli. Momsen på biobesök höjdes i januari 2017. Den gör det dyrare för besökare att gå på bio och ökar risken att biografer på mindre orter slås ut. Regeringen lade under våren 2016 en filmproposition. När den behandlades av riksdagen beslutades om sju stycken tillkännagivanden, däribland att regeringen skyndsamt ska utreda en alternativ finansiering av filmpolitiken med utgångspunkt i att behålla den nuvarande mervärdesskattesatsen. Biografer på mindre orter betyder mer för kulturlivet på dessa orter än bara en plats att se film på. De är en viktig del i en kulturell infrastruktur som sammantaget ger tillgång till ett brett kulturliv i hela landet. Det är också viktigt att det finns goda förutsättningar att göra svensk film. För att få fler filmer att spelas in i Sverige och förbättra möjligheterna för en väl fungerade inhemsk filmbransch behövs någon form av produktionsincitament.

Det kyrkliga kulturarvet är allas. Alla som lever och vistas i Sverige har rätt till delaktighet i det. Där finns spår från bygdens och landets historia. Detta kulturarv behöver göras mer tillgängligt för alla. Det kan bland annat ske genom att även omfatta

information om kulturarvet på ett tillgängligt sätt, exempelvis genom text på lättläst svenska och på teckenspråk. Här kan också den digitala utvecklingen ge nya möjligheter att ytterligare tillgängliggöra kulturarvet.

Kulturen och folkbildningen är nycklar till en bättre folkhälsa. När en människa tar steget från passivitet till aktivitet, från stillasittande till rörelse, från ensamhet till social gemenskap, då händer något positivt. Det egna skapandet kan ge identitet och mening och därmed medverka till bättre hälsa. Forskning har visat att folk som ofta går på bio, teater, konserter, konstgallerier, museer, fotbollsmatcher eller idrottstävlingar har ökade chanser att leva ett längre och förmodligen lyckligare liv. Det har funnits många exempel på hur kulturen på flera håll har varit ett stärkande inslag under coronapandemin med bland annat dans och sång som framförts utanför äldreboenden. Mycket bra verksamhet finns men en förstärkning av kunskaper för de som arbetar inom områdena, ett kulturlyft för vård- och omsorgspersonal, skulle ge än mer utbyte över tid. Med kunnig personal kan de kulturaktiviteter som ordnas bli bättre anpassade efter de deltagandes behov. Med möjlighet till kontinuerlig kompetensutveckling kan kunskap förstärkas och engagemang och verksamhet upprätthållas.

Kultur kan ge ett värdefullt bidrag till både läkningsprocessen och livskvaliteten hos vårdtagarna. Även rehabilitering med naturupplevelser är värdefullt. Kultur behöver vara en del i folkhälsoarbetet. Det gynnar främst den enskilda människan men också samhället. Satsningar på kultur inom vård och omsorg bör uppmuntras och stödjas och metoder inom rehabilitering med natur- och kulturupplevelser främjas. Detta är insatser för att stärka folkhälsan och mer om det finns att läsa i motionen En stärkt folkhälsa från barndom till ålderdom.

Per Lodenius (C)

Peter Helander (C)

Stina Larsson (C)

Per Schöldberg (C)

Jonny Cato (C)

Linda Modig (C)